

**«ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΓΑΘΩΝ:
ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ»**

Μαντώ Λαμπροπούλου
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια ΕΚΠΑ

Τα ζητούμενα της προοδευτικής διακυβέρνησης

- Τί σημαίνει **προοδευτική διακυβέρνηση** του νερού?
- Προσδιορισμός των προοδευτικών στοιχείων:
 - Υπέρβαση παρωχημένων σχημάτων (κράτος / αγορά, δημόσιο / ιδιωτικό) → **περιεχόμενο πολιτικών** → **Ρόλος κράτους**
 - Πιο σύνθετες προσεγγίσεις οργάνωσης και διαχείρισης των **μηχανισμών παροχής** → δίκτυα / υβριδικά σχήματα → **Επιχειρήσεις παροχής**
 - Ενσωμάτωση **κοινωνικής** διάστασης και **δημοκρατικών** διαδικασιών → ο ρόλος των πολιτών → **Σχέση με κοινωνία**

Προϋποθέσεις και μηχανισμοί προοδευτικού μετασχηματισμού του τρόπου διακυβέρνησης του νερού?

A. Οι σταθερές παράμετροι: Το νερό ως αγαθό κοινής ωφέλειας

- Ιδιαίτερος χαρακτήρας του νερού: φυσικός, κοινωνικός και οικονομικός πόρος → **συνδυασμός ιδιοτήτων και λειτουργιών**
- Αγαθό κοινής ωφέλειας: αυξημένη **κοινωνική σημασία** → θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα (HE)
- Αρχή διασφάλισης **δημόσιου συμφέροντος** → αξιακές παραδοχές της διαχείρισης των φυσικών πόρων βάσει ευρύτερων κοινωνικών και πολιτικών κριτηρίων
- Βασικά **δικαιώματα χρηστών** και **αρχές παροχής**

- οικονομικές – εμπορικές
- κοινωνικές (άμεσες / έμμεσες)
- παραγωγικές – αναπτυξιακές
- οικολογικές / περιβαλλοντικές

- βιοτικό επίπεδο
- δημόσια υγεία
- κοινωνική ευημερία
- συνοχή, ισότητα, δικαιοσύνη

- καθολική πρόσβαση
- ποιότητα
- μη-διάκριση, ισότητα, αναλογικότητα
- λογοδοσία, νομιμότητα
- διαφάνεια, ενημέρωση
- συνέχεια, βιωσιμότητα

B. Η κατάσταση στην Ελλάδα

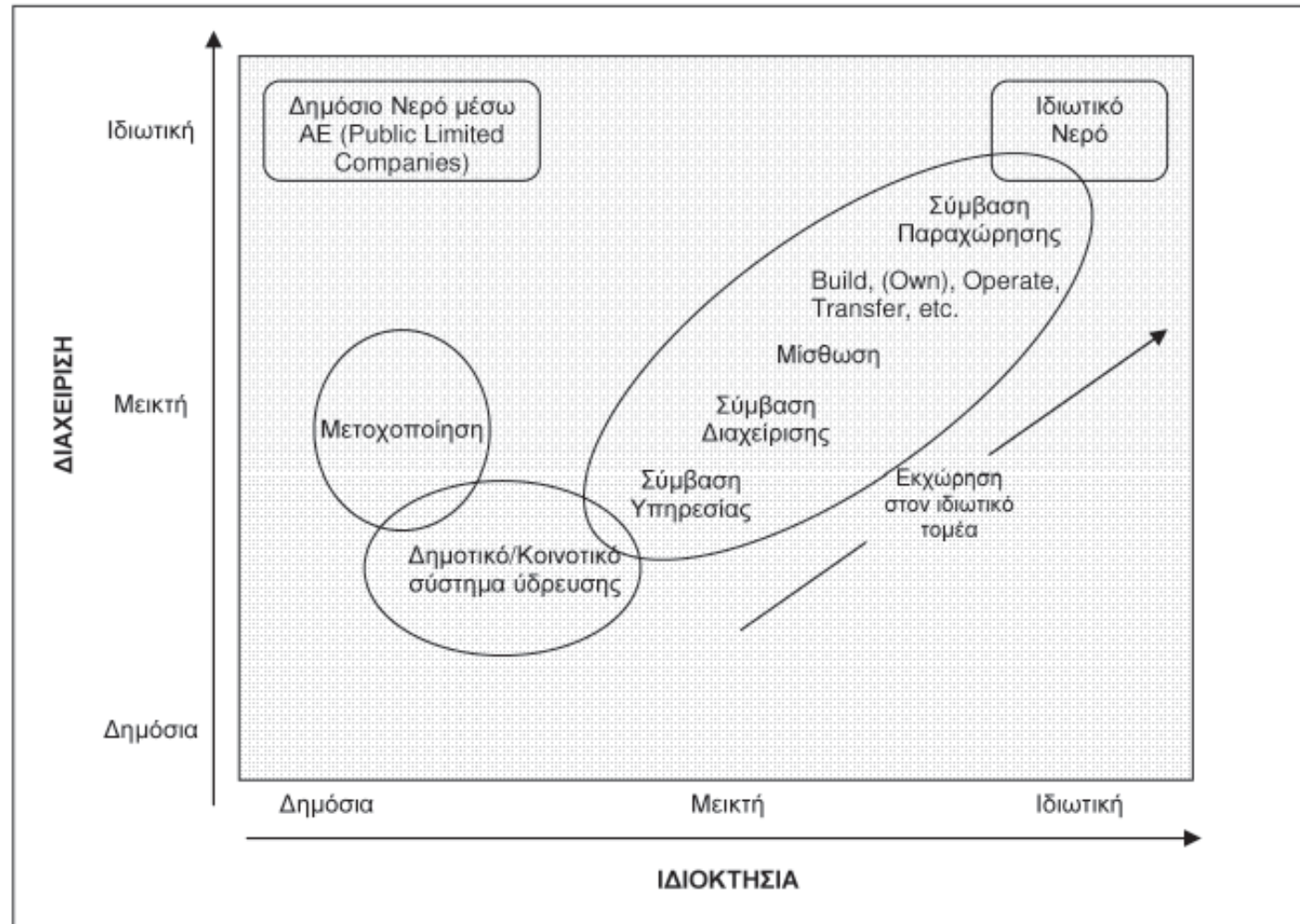
- Αντίστροφη τάση από άλλες Ευρωπαϊκές χώρες → σταδιακή **μείωση δημόσιου ελέγχου** των υπηρεσιών και επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας
- 2009- : πλαίσιο πολιτικής – διακυβέρνησης συναρτήσει των **επιπτώσεων της κρίσης χρέους**:
 - προσέγγιση ΔΕΚΟ (ΕΥΔΑΠ, ΕΥΑΘ) από τη σκοπιά της συμβολής τους στην αποπληρωμή του χρέους → ένταξη σε **ΕΕΣΥΠ** και σύνδεση με πρόγραμμα **ιδιωτικοποιήσεων**
 - πίεση για την εγκατάλειψη του μοντέλου άσκησης πολιτικής μέσω κρατικής ιδιοκτησίας → **μετάβαση σε καθεστώς ρύθμισης**

Όμως: ✓ **ΣΤΕ (2014)** ακύρωση αποφάσεων μεταβίβασης % ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ στο ΤΑΙΠΕΔ

Η πορεία των εταιρειών ύδρευσης

	ΕΥΔΑΠ	ΕΥΑΘ
1980	Σύσταση ΕΥΔΑΠ (συγχώνευση ΟΑΠ – ΕΕΥ)	
1987	Κοινωνικοποίηση ΕΥΔΑΠ	
1992	Έξοδος από Δημόσιο Τομέα	
1996	Επανένταξη στο Δημόσιο Τομέα	
1997		Μετατροπή Οργανισμού Ύδρευσης Θεσσαλονίκης σε ΑΕ
1998		Ίδρυση ΕΥΑΘ ΑΕ (συγχώνευση Οργανισμών Υ-Α)
1999	Μετατροπή σε ΑΕ - Μετοχοποίηση	
2000	Εισαγωγή σε ΧΑΑ - Διάθεση μετοχών ΕΔ (39%)	
2001		Εισαγωγή σε ΧΑΑ - Διάθεση μετοχών ΕΔ (26%)
2012	Μεταβίβαση μεριδίου ΕΔ (61,33%) σε ΤΑΙΠΕΔ	Μεταβίβαση μεριδίου ΕΔ (74,02%) σε ΤΑΙΠΕΔ
2018	Μεταβίβαση μεριδίου 50% +1 σε ΕΕΣΥΠ	Μεταβίβαση μεριδίου 50% +1 σε ΕΕΣΥΠ
ΤΡΕΧΟΥΣΑ ΜΕΤΟΧΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ		
2018	50% + 1 μετοχή ΕΕΣΥΠ 11,37% ΤΑΙΠΕΔ 32,07% Νομικά Πρόσωπα 6,6% Φυσικά Πρόσωπα	50% + 1 μετοχή ΕΕΣΥΠ 24,02% ΤΑΙΠΕΔ ΑΕ 5,46% SUEZ GROUPE 20,52% Λοιποί μέτοχοι
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ - ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΙΔΙΩΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗΣ		
2013		Πώληση 51% και μεταβίβαση ελέγχου σε επενδυτή
2014	Πώληση πλειοψηφικού % μετοχικού κεφαλαίου και μεταβίβαση ελέγχου σε επενδυτή	
2018	Πώληση 11,33% των μετοχών της εταιρείας	Πώληση 24% των μετοχών της εταιρείας

Οι κυρίαρχες προσεγγίσεις διαχείρισης των δραστηριοτήτων ύδρευσης

Η κυρίαρχη τάση
Τεχνική προσέγγιση

Έμφαση σε εμπορικές –
οικονομικές παραμέτρους

Η επίπτωση της κρίσης

?

Ζητήματα δημοκρατίας

Συμμετοχή

Ρόλος κοινωνίας

Περιβάλλον / οικολογία

Γ. Προς μια προοδευτική διαχείριση του νερού και των επιχειρήσεων παροχής?

- Το πλαίσιο διαχείρισης του νερού ως δημόσια / κοινωφελής υπηρεσία
 - διατήρηση χαρακτήρα κοινής ωφέλειας (κανονιστικό πλαίσιο – θεμελιώδεις αρχές)
- Όροι κρατικής παρέμβασης → δημόσια (≠ κρατική) διαχείριση
 - Περιεχόμενο δημόσιων πολιτικών (ευρύτερη προσέγγιση και αποσύνδεση από ιδιοκτησία)
 - Από την ιεραρχία στη διακυβέρνηση (πλήθος δρώντων → το κράτος ως κεντρικός ρυθμιστής των σχέσεων)
 - Ρόλος επιχειρήσεων παροχής (υπέρβαση νοοτροπίας κρατικού μονοπωλίου)
 - προσαρμογή / εκσυγχρονισμός πολιτικών και εργαλείων παρέμβασης

Κριτήρια για την προοδευτική δημόσια διαχείριση του νερού

- Ποιότητα
- Καθολική κάλυψη (ισότητα)
- Ανταπόκριση – προσαρμογή
- Κοινωνική – ισότιμη πρόσβαση

Όροι παροχής υπηρεσίας -
δικαιώματα πολιτών

- Αποτελεσματικότητα / απόδοση
- Αλληλεγγύη / συνεργασία
- Βιωσιμότητα / αειφορία

Αρχές λειτουργίας εταιρειών διαχείρισης

- Δημοκρατικές δομές - έλεγχος
- Ενσωμάτωση – συμπερίληψη
- Διαφάνεια - λογοδοσία

Συμμετοχή - λογοδοσία

- Εργασιακές σχέσεις

Εργαζόμενοι

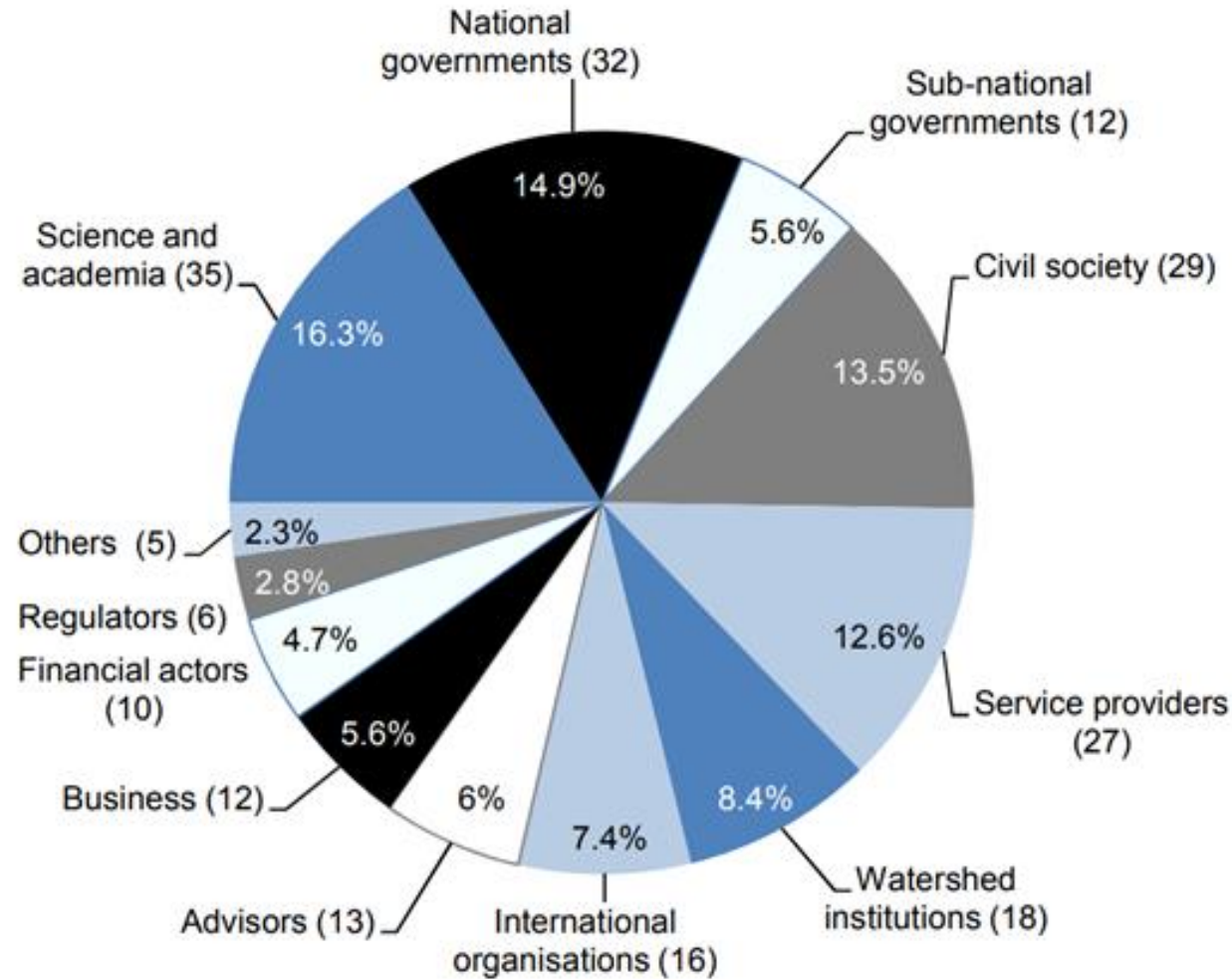
- Νομοθεσία

Ρύθμιση - παρέμβαση κράτους

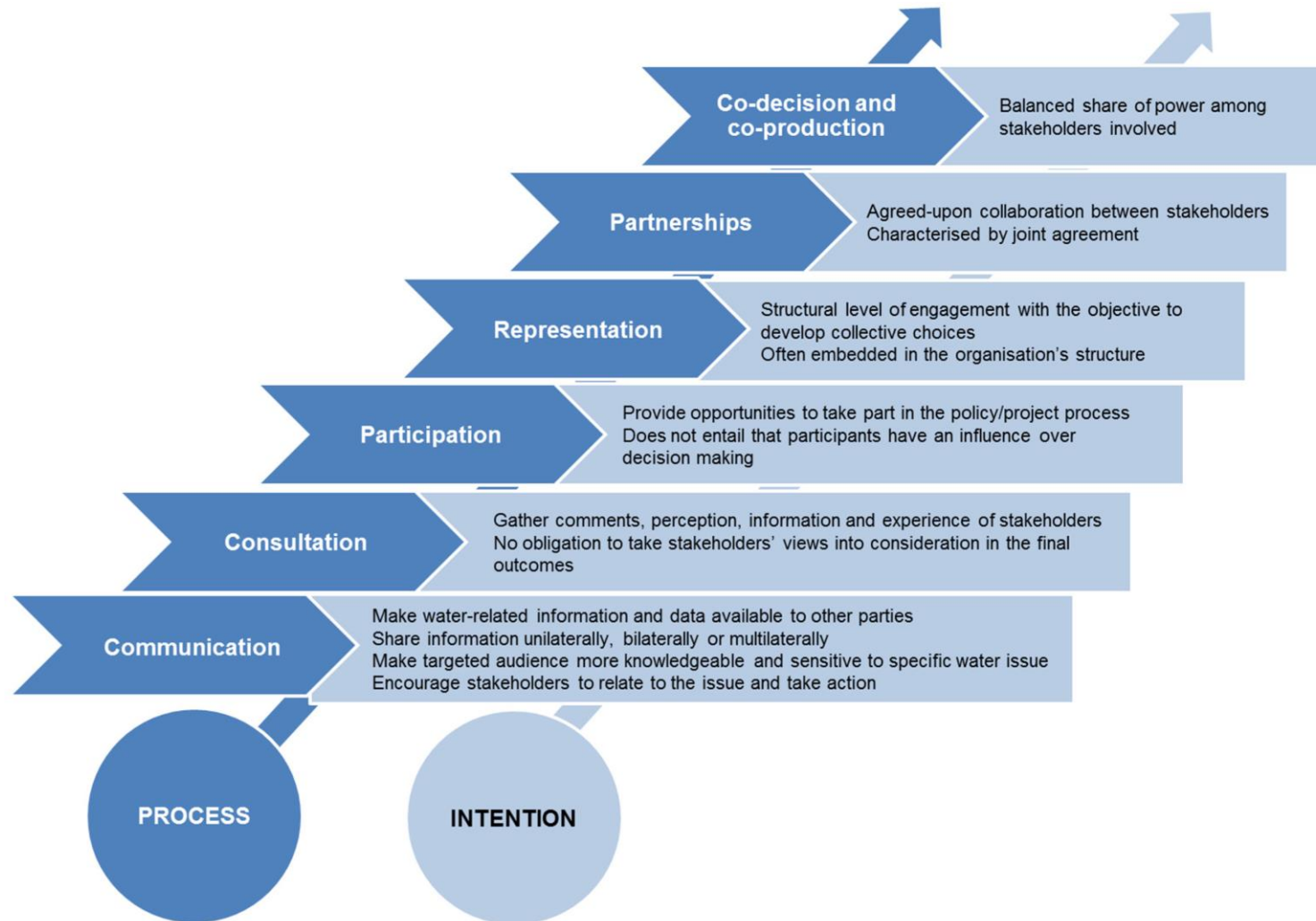
Πρωτοβουλίες με προοδευτικό πρόσημο

- Τα κριτήρια δεν υπαγορεύουν ένα μοντέλο γενικής εφαρμογής:
παραδοσιακοί μηχανισμοί αλλά και νέα σχήματα οργάνωσης -
διαχείρισης
- Παραδείγματα και μηχανισμοί κοινωνικής και δημοκρατικής οργάνωσης των συστημάτων διαχείρισης του νερού:
 - Συνεταιρισμοί νερού (ΗΠΑ, Καναδάς, Ευρώπη, Λατινική Αμερική...)
 - Συμπαραγωγή (Λατινική Αμερική)
 - Συμπράξεις δημοσίου – ιδιωτικού (WATERNET – Ολλανδία)
 - Συνδιαχείριση (Allwater Joint Venture – Αδελαΐδα, Αυστραλία)
- ... Ελλάδα?

Ενδιαφερόμενα μέρη και επίπεδα εμπλοκής στη διακυβέρνηση του νερού

Ενδιαφερόμενα μέρη και επίπεδα εμπλοκής στη διακυβέρνηση του νερού

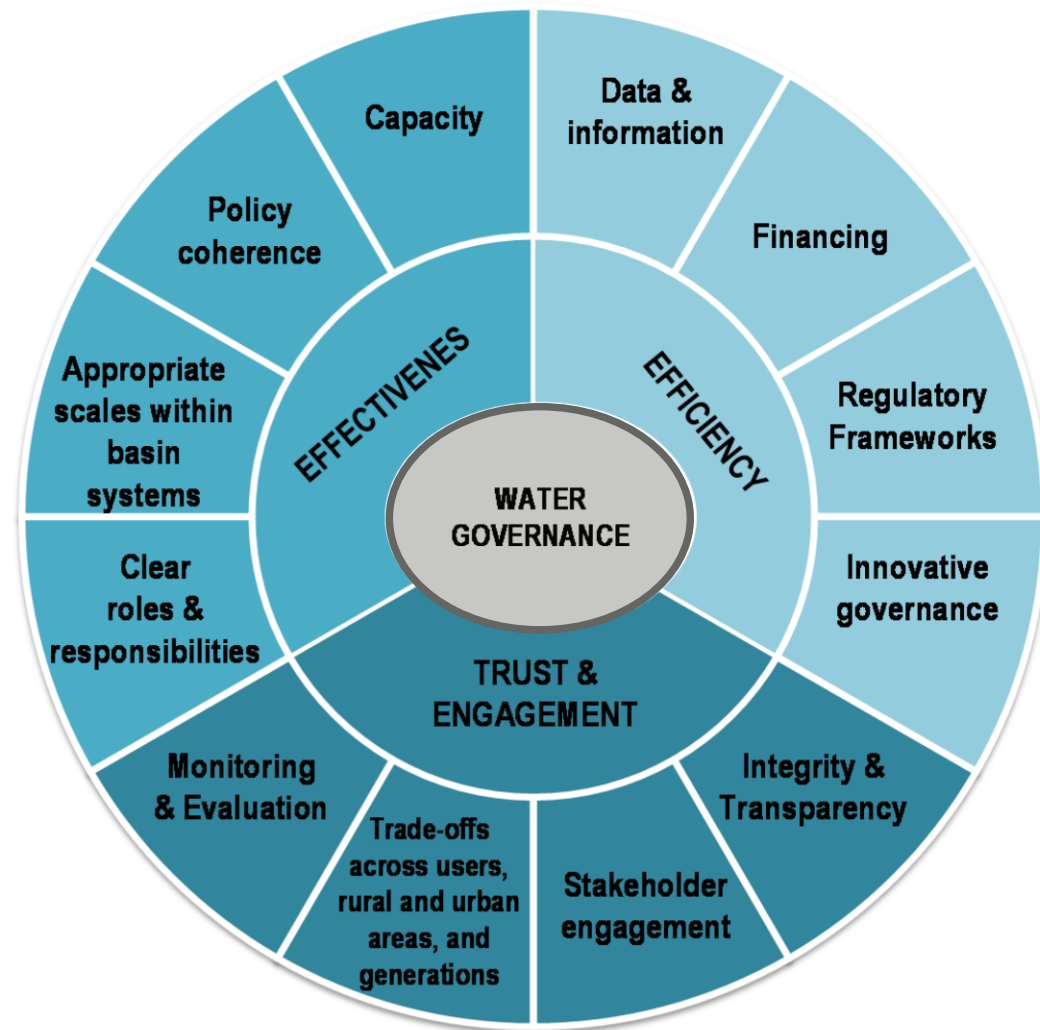

Διακυβεύματα & περιορισμοί της προοδευτικής διακυβέρνησης του νερού

- Η παράμετρος της **οικονομικής βιωσιμότητας**
- Κεφάλαιο για την ανάπτυξη **υποδομών**
- Συγκεντρωτισμός / **αποκέντρωση**
- Κόστη **οργάνωσης, διαπραγμάτευσης και συντονισμού**
- Έμμεση / άμεση / αναλογική **συμμετοχή + ποιότητα** αιτημάτων
- Ασυμμετρίες **πληροφόρησης** και ικανότητα **συμμετοχής**
- **Δείκτες** μέτρησης, παρακολούθησης και αξιολόγησης

Εν κατακλείδι...

- Αναγκαίες αποσαφηνίσεις: κρατικό vs δημόσιο
- Διακυβέρνηση: νέο πλαίσιο οργάνωσης σχέσεων κράτους – κοινωνίας - αγοράς
- Ρόλος κράτους → ρυθμιστικό πλαίσιο, οργάνωση διαδικασιών, σύνθεση κριτηρίων

Πηγή: OECD Principles on Water Governance, 2015

**«ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΑΓΑΘΩΝ:
ΤΟ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ»**

Μαντώ Λαμπροπούλου
Μεταδιδακτορική ερευνήτρια ΕΚΠΑ